СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 103. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 25. травня 1946. No. 103. New York and Jersey City, Saturday, May 25, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ЦІЛИЙ КРАЙ ВІДЧУВАЄ ДОШКУЛЬНО ЗАЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК

Рух на залізницях завмер у цілому краю. Якщоб це потривало довше, потерпить на цьому ціла господарка краю. Та є надія, що президентови Труманови вдасться таки наклонити юнії залізничників прийти до згоди і занехати страйк, що знов вибух у четвер, точно в годині 5. пополудні, як це юнії передше заповіли. Уряд пробує вдержати найконечніший транспортовий рух при допомозі летунських частин армії й фльоти та усіх можливих засобів комунікації, що їх можна змобілізувати. Та все це невистарчальне. У сенаті розвелась з цього приводу гаряча дебата. Піднялись голоси, щоби радити день і ніч та вважати цей страйк „страйком проти уряду". Готов бути ухвалений остріший закон проти страйків, який особливо каратиме робітничих провідників, що намовляють до страйку, а теж і робітників, якщо вони не схочуть вертати до роботи, як уряд перебере заряд і візве страйкуючих вертати до роботи.

ЗНАВ ТІЛЬКИ РОСІЮ!

Большевицькі У. Щ. Вісті пишуть про віче „прогресивних польських американських поляків" в Ню Йорку. Як відомо „прогресивний" це в большевиків комуніст або комунізуючий. На тому вічу промовляв Станьчик, міністер праці у варшавському уряді. Виходилоб, що У. Щ. Вісті тільки не погоджуються з тим, що він сказав, що в Польщі не буде комунізму, та закидають йому, чому не вимовив ні разу слова „Україна", говорячи про „сусідські проблеми", а тільки говорив про — Росію. Та проте, пише ця большевицька газета „промова Станьчика, назагал, була доброю промовою".

„ХАРАКТЕРИСТИЧНІ СЛОВА".

Так називає К. Мулькевич у „Враженнях з Лондону", поміщених в бельгійських „Вістях", такі слова інж. Данила Скоропадського: „Скажіть і запевніть Ваших Приятелів, що я далекий від думки, що Україна може бути лише Гетьманською і ніякою іншою. Україна може бути і не Гетьманською — і для такої України, оскільки Вона повсталаб, буду працювати як напевно працюватиме кожний здорово думаючий Українець і Патріот".

МІНІСТЕРСТВО КІНЕМАТОГРАФІЇ.

Советські джерела звідомляють, що в Україні перетворено управління у справах кінової індустрії на міністерство кінематографії УРСР.

„РАДЯНСЬКА ЖІНКА".

Большевицькі У. Щ. Вісті пишуть, що одержали перше число журналу „Радянська Жінка", що зачав виходити при газеті „Радянська Україна" в Києві. І хвалять той журнал в такий спосіб: „В порівнанню до такого типу американських журналів, журнал „Радянська жінка", відрізняється як „небо від землі" — своєю культурністю, художнім смаком і самим змістом". Хтож це видає цей славний журнал? Для цікавих подамо, і те, як це зможуть запамятати. Отже видає „громадсько - політичний і публіцистично - художній журнал Центрального Комітету Професійних Спілок, працівників початкових і середних шкіл, Машино-Тракторних Станцій і земельних органів, медико-санітарної праці, вугільної промисловости Донбаса і Спілки письменників України". У журналі розповідають, як то „робітниці, колгоспниці й трудівниці" дістали „рівні права з чоловіком — не тільки на папері, як от в капіталістичних країнах, але наділі".

Таке розтрублює жіноча сторінка советської пропаганди. Яка шкода, що советська жінка не може побачити жінку в „капіталістичній" Америці, що то має тільки „права на папері" і порівнати її правдиво з долею жінки в „робітничій" країні Советів. Тоді вийшлаб цілком певно цікава історія. Тільки що її в советським жіночім журналі ніколи не видрукувалиб!

ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС ПРО ЛЬВІВ.

Нюйорський „Нови Сьвят", пишучи про „Прогру над лінією Курзона", каже, що британці та американці „дурили" поляків до останньої хвилини, що Польща дістане Львів, бо Сталін вкінці погодиться їй це віддати. Автор статті твердить, що судьбу Львова чи Галичини не вирішила „етнографія", себто те, який нарід живе на тих землях, а тільки стратегія. На етнографію булиб Совети цілком не звертали ніякої уваги. Совети хотіли сильно осісти в середущій Европі й запанувати цілковито над Румунією і Мадярщиною, а цього не можна осягнути, поки не сидиться на Карпатах. Знов без Львова не можна володіти Карпатами.

УРЯД ЗАПРОПОНУВАВ МАЙНЕРАМ СВІЙ КОНТРАКТ

Серетар нутрішних справ, Дж. А. Круг, що є адміністратором топлива, щоби спинити майнерський страйк, запропонував майнерській юнії від уряду контракт. Він мав би остати правосильним так довго, як довго останутъ вугільні майни в заряді федерального уряду. Контракт обіймає теж фонд здоровля і гаразду, себто ті нові домагання, що були поставлені Джаном Луїсом від імені Юнайтед Майн Воркерс перед вибухом страйку як доконечні. Одначе уряд не є за те, щоби тим фондом заряджували тільки самі юнії, як довго уряд є управителем майнів.

ПОМЕР О. ДОРОЩКЕВИЧ.

Дня 2. квітня помер у Києві Олександер Дорошкевич у 57 році життя, відомий український історик літератури, критик і педагог. Українська Загальна Енциклопедія згадує за його студії про Шевченка, Куліша, Марка Вовчка, Франка, Драгоманова, Ольгу Кобилянську і Самійленка, видання творів Марка Вовчка з критично-біографічною розвідкою, написання „Підручника історії української літератури" і таких праць як „Українська література в школі", „Хрестоматія по історії української літератури" та інші. Советські джерела звідомляють, що його праця була звязана з Українською Академією Наук „протягом багатьох років", та що „останніми часами" він завідував „відділом української літератури".

МОГИЛА Т. ШЕВЧЕНКА.

Советські джерела подають, що будуть відбудовувати знищену німцями могилу Тараса Шевченка в Каневі, музей і готель.

РУКОПИСИ Т. ШЕВЧЕНКА.

Про такі пише Марія Грудницька в советській „Літературній Газеті". Каже, що досі зібрано до 800 автографів і авторизованих списків стихів і прози Шевченка. Це здебільша відома колекція Тарновськгоо, що раніш находилась в чернігівськім музею.

„В СЕЛАХ УКРАЇНИ".

Під таким заголовком пише московська „Правда", як в Україні виконують „новий пятилітний сталінський плян". Між іншим згадує за промову Кузьми Филятовича Приходька в артілі ім. Шевченка, в якій сказано таке: „Нами керує і веде нас до нових перемог товариш Сталін. Йому ми обовязані за щастя нашого життя. Слава нашому батькови Сталінови!".

Що „обовязані" то правда, але не за щастя, але хіба за нещастя...

НАГОРОДА.

Московські „Ізвестія" проголосили наказ президії Верховного Совєту СССР, яким нагороджено ордером трудового червоного прапору Державний, Київський, Російський Театр Української ССР Імені Лесі Українки з нагоди 20-ліття його існування.

З УЖГОРОДУ.

Советський журналіст Ю. Добряков, описуючи свій побут на „Закарпаттю", розповідає, як зайшов до книгарні в Ужгороді й запитав, чи там мають книжки на російській мові. У відповіди на це йому подали довоєнне варшавське видання „Євангелія от Йоанна", „Что я делаю з Хрістом" якогось доктора богословія з Праги та записки англійського місіонера в Харбіні. І то все... В столиці Закарпаття, пише Добряков не було ні одної бібліотеки, ні одної школи з російською мовою і ні одного театру. Тільки що мешканці Ужгороду вже називають вулиці такими іменами, що представляють собою „кращі сторони історії Росії".

ПРИГАДУЮТЬ „ТРАНСНІСТРІЮ".

Між засудженими на смерть визначними людьми в Румунії, що держали з Німеччиною, є Георге Алесіяну, бувший губернатор Трансністрії, румунської провінції, створеної вчасі війни з українських земель за згодою Гітлера і прилученої до Румунії. Провінція обіймала теж і Одесу.

НЕВИЛІЧИМІ!

У польському вірші п. н. „На 12. травня 1946", написаному в память смерти Йосифа Пілсудского,в шанообують його польські шовіністи ще й нині за такі чини „Леґіони, Варшава, Львів, Вільно". Таж хіба нині повинно вже бути кожному полякови ясним, що якщоб Пілсудскі лишив був Львів і Вільно в спокою, то нині булаб у Львові українська народня влада, а в Вільні литовська, а в Варшаві — польська. А так усюди є влада Кремлю і Сталіна.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Звільняють з закиду антисемітизму

У часи, що такі багаті на різні великі події та міжнародні конфлікти, на небувалий в людській історії голод чи терор чи їм подібні нещастя, тяжко назвати щось „незвичайною подією". Та таку незвичайну подію добачує Ню Йорк Таймс у цьому, що виявилось, що фашизм в Італії цілком не був антисемітським, а був в опозиції до німецької расової політики та проти переслідування жидів. Що більше: Італійський фашиствівський уряд ратував жидів перед націстівськими переслідуваннями навіть в чужих краях, коли ішло про жидів в Туреччині чи Еспанії. Ось такі речі винайшли в німецьких архівах д-р Хаім Вайцман, відомий сіоністичний провідник, та італійський міжнародний провідник Анджельо Донаті, тайний провідник жидів, що жили на французькій території, що була під італійською окупацією.

Оті документи, що є обороною італійського фашизму перед закидом антисемітизму, будуть тепер переведені на англійську мову і опубліковані. Це, як кажеться, буде цінний вклад в людську історію, яка повинна бути писана правдиво. При цьому згадується, що ті документи виправдують особливо Чіяна, фашистівського міністра закордонних справ, та ставлять його особу в кращому світлі, як її досі бачено. Далі вказують ці документи теж і на те, що італійський нарід є в основі толерантний і ввічливий.

Думаємо, що ті жиди, що виявленням отсих документів звільняють навіть ненависний фашизм від цього, в чому він на їхню думку невинуватий, поступають розумно і справедливо. Та коли таке діється у відношенню до італійських фашистів, то чи не повинно подібне діятись теж і в відношенню до українських демократів, яких ще й досі звязують многі з жидів з антисемітизмом і погромами в Україні?

Приходить нам це на думку тому, що пишемо ті рядки в дні, що нагадують нам трагічну смерть Головного Отамана Симона Петлюри, вбитого в Парижі жидом Шварцбартом за те, що ніби Петлюра був антисемітом і пособляв жидівським погромам, чи їх не стримував. Ми переконані, що в замасі Шварцбарта на життя Петлюри була рука совєтських чекістів. А причиною не було те, що Петлюра винуватий за жидівські погроми, а тільки те, що Петлюра був українським самостійником, уособленням боротьби українського народу з Москвою за визволення і незалежність України.

На те, що Петлюра не був антисемітом, теж мається документи. І то друковані теж і англійською мовою і проголошеін навіть і жидами. Ціле активне життя Петлюри виявляє, що це була людина гуманна і наскрізь демократична. Та проте ще далі шириться в англьосаксонськім світі пропаганда, ведена головно комуністами, що Симон Петлюра антисеміт, а „петлюрівці" (себто самостійники!) погромщики.

Жиди знайшли тепер виправдання для італійських фашистів і це зараз розголосили, щоби тим прислужитись історії, яка повинна би записати правду. Та чи не повинен хтось з них узятися теж за акцію, якаб направила кривду, завдану памяти Петлюри та українському народови і його визвольним змаганням, виявляючи ту неправду, яку шириться про український антисемітизм? За італійських фашистів не було жидів в уряді Італії, але за Петлюри вони були в уряді України, як і були представниками України на міжнародному полі. Чи це не факти, про які повинні теж і самі жиди подбати, щоби вони ввійшли в людську історію такими, якими вони дійсно були?

ЗАЧИМ ПРИЇХАВ ҐЕН. БУР?

До Злучених Держав прибув ґен. Бур-Коморовскі, начальний вожд польських збройних сил, згідно з тим, як його титулує польський уряд у Лондоні й як його представляють в Америці. Це той, що підняв був повстання проти німців у Варшаві. Тепер його витають по різних американських містах, з великими парадами, влаштовують з цеї нагоди великі зібрання, на яких промовляють ґубернатори стейтів та різні визначні політики. Тому саме важне, яка ціль його подорожі з політичного боку. Якщо вірити тому, що пише нюйорський „Нови Сьвят", то так є, що ґен. Бур приїхав представити Америці „моральний рухунок", а властиво „моральний довг", який вона повинна би тепер сплатити. Отже кажеться, що вчасі війни ґен. Бур сповняв важну функцію у підпіллю, перелапуючи радіові передачі з Америки і Англії, в яких американці звертались до польського народу з апелем, щоби не піддавався і видержав у боротьбі. В тих американських радіових апелях, кажеться далі, приобіцювано за те Польщі „повну незалежність і цілість". Польський нарід, пише „Нови Сьвят", сповнив те, до чого його закликало американське радіо, довіряючи „американському слову". А тепер ґен. Бур прибув довідатись, чи це „сказане, а незаписане слово чести" буде дотримане.

БЕЗГЛУЗДЯ ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

Польське Пресове Бюро у Вашингтоні подало відомости про життя в Західній Україні. Є там відомости, які можнаб передрукувати як новинку без коментарів, якщоб і тут не заговорив польський шовінізм аж у такий абсурдний спосіб, що приписує „росіянам", що це вони назвали Червенські землі „Західною Україною", та що многі з населення краю, пізнавши совєтську владу, „згодилисяб на поворот Польщі на ті землі". Авторам бюлетену ніяк не приходить до голови, що це населення може жде на „поворот української влади", тої рідної, що вже була на тих землях...

У цьому бюлетені стверджується, що в Західній Україні поляків уже так якби не було. Та цей „триюмф", пише бюлетен, не може дуже радуватиураїнців, бо „рівночасно з виселенням поляків прямують щораз то більші транспорти українців на схід до совєтського раю". Зате „на Західну Україну прибувають товпи корінних росіян та репрезентанти сотні інших совєтських народів, за винятком українців". В краю хаос і анархія. Цілі простори вилюднені й замінені в дикі поля. В давнім станиславівськім воєвідстві остало до 10,000 поляків в містах, а пару соток по селах. В тернопільськім воєвідстві остало по містах і селах до 100,000 поляків. І подібне є в інших воєвідствах. Між українцями і поляками спокій, тільки ще денеде „бандерівці" налягають на поляків, щоби вибирались за Сян. Тюрми заповнені вязнями, з чого половина це українці. Положення тих, що їх вивезли на роботи до Донецького басейну, є безнадійне, а смертельність велика. Західні українці набирають щораз сильнішого переконання, що так далі бути не може, та що мусить наступити зміна, подає бюлетен.

З ЛЬВІВСЬКОГО ТЕАТРУ.

В приміщенні львівського театру відбулось згідно з совєтськими звідомленнями „кінознимання гуцульського ансамблю пісні й танцю обласного будинку народньої творчості". Що це диво означає, требаб питати большевицькі У. Щ. Вісті, що таке передрукували.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

